

УДК 364.4:378.22(410)
DOI: 10.24144/2524-0609.2020.47.23-27

Бойко Оксана Михайлівна

кандидат педагогічних наук, доктор філософії (PhD) з соціальної роботи
доцентка, завідувачка кафедри

Школа соціальної роботи імені професора Володимира Полтавця
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
м.Київ, Україна

oksana.boyko@ukma.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8445-3813>

Кабаченко Надія Василівна

кандидат філософських наук, доцентка

Школа соціальної роботи імені професора Володимира Полтавця
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
м.Київ, Україна

kabachenko@ukma.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6411-8206>

СОЦІАЛЬНА РОБОТА У СФЕРІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Анотація. Прийнята Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року передбачає активне залучення фахівців соціальної роботи до вирішення проблем психічного здоров'я. Необхідним є вироблення спільного розуміння ролі і функції фахівця соціальної роботи у мультидисциплінарних командах у закладах охорони психічного здоров'я, ролі та змісту його діяльності у цій сфері на рівні громади тощо. Тому актуальною є мета статті, що передбачає аналіз основних викликів для соціальної роботи у сфері психічного здоров'я в Україні, та можливостей відповідного внеску соціальної роботи. В основу статті покладено результати як окремого дослідження, так й аналізу досвіду авторів. У статті проаналізовано міжнародні підходи до класифікації професій соціальної роботи, зокрема згідно Міжнародної стандартної класифікації професій (МСКП 08), здійснено аналіз особливостей класифікації таких професій згідно Національного класифікатора України ДК 003:2010. Встановлено невідповідності між існуючими міжнародними підходами та сучасним контекстом класифікації професій соціальної роботи в Україні. Охарактеризовано основні проблеми, пов'язані із змістом діяльності соціального працівника у сфері психічного здоров'я. Обґрунтовано необхідність усунення існуючих невідповідностей щодо функцій соціальних працівників в Україні.

Ключові слова: соціальна робота та психічне здоров'я; соціальні послуги; Міжнародна стандартна класифікація професій 08; Національний класифікатор України.

Вступ. В Україні постійно збільшується кількість людей з проблемами психічного здоров'я, але традиційно як діагностика та лікування, так і догляд та підтримка, залишаються переважно у фокусі лікарів – психіатрів. Нова Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України (КМУ) від 27 грудня 2017 року № 1018-р, орієнтована на зміну цієї ситуації та передбачає активне залучення фахівців соціальної роботи до вирішення проблем психічного здоров'я. Особливий внесок соціальної роботи у сферу психічного здоров'я у світі полягає в тому, що фокус її уваги значно ширший за медичну модель індивідуальної діагностики й лікування, і передбачає виявлення та реагування на соціальні нерівності та структурні проблеми, включно з використанням різноманітних методів догляду та підтримки людей з проблемами психічного здоров'я. Однак в Україні існують суттєві перешкоди для використання потенціалу соціальної роботи у сфері психічного здоров'я, причому значна їх частина пов'язана з розумінням змісту соціальної роботи, відсутністю необхідних стандартів та практики залучення соціальних працівників до роботи в закладах охорони здоров'я.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Соціальна робота в Україні активно розвивається впродовж останніх двадцяти п'яти років. За цей час було запроваджено три рівні вищої освіти із соціальної роботи (бакалавр, магістр, доктор філософії (PhD)), згідно світової практики соціальну роботу виокремлено в окрему галузь наукових знань 23 Соціальна

робота [1; 2; 3]. Здійснюється професійна підготовка фахівців, які забезпечують практичну соціальну роботу з різними верствами населення. Однак, що стосується сфери психічного здоров'я в Україні, то у державному секторі на сьогодні соціальна робота мало представлена, або й зовсім відсутня. У недержавному секторі соціальні працівники працевлаштовані в українських та міжнародних громадських організаціях і благодійних фондах, а підходи до соціальної роботи визначаються метою й завданнями діяльності організації. Вітчизняні фахівці (Д.Данко [4], Л.Клос [5], Т.Семигіна [6], Р.Кравченко, В.Чайковська та ін.) описували основні підходи до соціальної роботи в закладах охорони здоров'я та проблемні питання, пов'язані з цим. Однак питання залучення соціальних працівників до вирішення проблем психічного здоров'я, змісту й функцій їх діяльності у державних закладах охорони психічного здоров'я залишається відкритим.

Метою статті є аналіз основних проблем, пов'язаних зі змістом професійної діяльності з соціальної роботи в Україні, з огляду на її можливий внесок у сферу охорони психічного здоров'я.

Методи дослідження. В основу статті покладено результати як окремого дослідження, так й аналізу досвіду авторів. Дослідження проводилося з метою здійснення комплексної оцінки професійних потреб в сфері психічного здоров'я для соціальних працівників, в рамках проекту «Психічне здоров'я для України» (за підтримки Швейцарського Агентства розвитку й співпраці) впродовж 2019-2020 рр. Під час дослідження було вивчено існуюче національ-

не нормативно-правове забезпечення та міжнародні документи щодо класифікацій професій, пов'язаних із соціальною роботою, було проведено вісім напівструктурованих інтерв'ю з фахівцями охорони психічного здоров'я, соціальної роботи; здійснено аналіз останніх тенденцій розвитку соціальної роботи як професії з огляду на її роль та функції в охороні психічного здоров'я. Основні узагальнення досвіду авторів подані на основі їх професійної, освітньої, дослідницької діяльності у соціальній роботі впродовж останніх двадцяти п'яти років, на основі аналізу проведених ними понад п'ятдесяті індивідуальних інтерв'ю з вітчизняними й зарубіжними фахівцями та експертами охорони психічного здоров'я і соціальної роботи, а також аналізу кращого зарубіжного досвіду соціальної роботи в охороні психічного здоров'я.

Виклад основного матеріалу. Згідно нового «Закону про соціальні послуги» [7], який розпочав діяти з 2020 року в Україні, базовими є наступні соціальні послуги: 1) догляд вдома, денний догляд; 2) підтримане проживання; 3) соціальна адаптація; 4) соціальна інтеграція та реінтеграція; 5) надання притулку; 6) екстрене (кризове) втручання; 7) консульгування; 8) соціальний супровід; 9) представництво інтересів; 10) посередництво (медіація); 11) соціальна профілактика; 12) натуральна допомога; 13) фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, порушення зору; 14) переклад жестовою мовою; 15) догляд та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних; 16) супровід під час інклюзивного навчання; 17) інформування. Частина з цих послуг має надаватися соціальними працівниками і людям із проблемами психічного здоров'я. Але якщо значна частина послуг вже стандартизована, то послуги, які безпосередньо стосуються психічного здоров'я, переважно ще не мають затверджених стандартів їх надання. Так, затверджено Державний стандарт соціальної реабілітації осіб з психічними та інтелектуальними розладами (наказ Міністерства соціальної політики України від 17.12.2018 № 1901). Проведено апробацію Державного стандарту соціальної послуги соціально-психологічної реабілітації осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин (наказ Міністерства соціальної політики України від 03.09.2018 № 1275).

Очевидно, зазначені заходи сприятимуть розвитку соціальної роботи у сфері психічного здоров'я. Але, окрім цього, існує низка причин, які обмежують потенціал соціальної роботи у сфері психічного здоров'я. Це стосується, в першу чергу, відсутності механізму координації професійної діяльності, розподілу функцій і повноважень медичних і немедичних працівників, які підпорядковуються різним профільним міністерствам. Окремою проблемою є брак належної підготовки фахівців соціальної роботи до роботи з людьми з проблемами психічного здоров'я. Оскільки соціальна робота в Україні, на відміну від інших країн, не відноситься до професій регульованих (які вимагають сертифікації й ліцензування після здобуття вищої освіти), а також у зв'язку з відсутністю в Україні спеціальності «клінічна соціальна робота», питання якості підготовки фахівців соціальної роботи для сфери психічного здоров'я та контролю над виконанням їх професійних функцій залишається відкритим. Водночас, світовий досвід, в основу якого покладена науково-обґрунтована практика, доводить величезний потенціал такої співпраці для всіх залучених сторін – клієнтів, членів їх родин, фахів-

ців, закладів, громади, держави.

У зв'язку з особливостями розвитку освіти й практики соціальної роботи [1; 3], з часу її створення в Україні близько 25 років тому, виникла ситуація, коли досить часто посадові/робочі завдання та обов'язки фахівців соціальної роботи або не відповідають меті й завданням професійної діяльності, і є описом обов'язків, що межують з функціями суміжних професій (як-то: медичної сестри / медичного брата, доглядальника, педагога, соціального педагога), або ж їх розуміння звужене лише до функціональних обов'язків, які виконують соціальні робітники (догляд людей похилого віку, осіб з інвалідністю).

Професія соціального працівника в Україні віднесена до трьох основних професійних груп Національного Класифікатора України ДК 003:2010 [8], а саме: 2446.2 Професіонали в галузі соціального захисту населення (наглядач за умовно засудженими; фахівець з допомоги неблагополучним родинам, грошової допомоги дітям і т.д.; фахівець із соціальної допомоги вдома; фахівець із соціальної роботи; фахівець-організатор соціально-побутового обслуговування); 3460 Соціальні працівники (асистент вихователя виправно-трудового закладу; соціальний працівник (допоміжний персонал), фахівець з вирішення конфліктів (побутова сфера); 5133 Соціальні робітники (перекладач жестової мови, соціальний робітник та супроводжувач осіб з інвалідністю).

Для професій 5133 «Соціальний робітник», 2446.2 «Соціальний працівник», 2446.2 «Фахівець із соціальної роботи», 3460.2 «Соціальні працівники (допоміжний персонал)» та 2446.2 «Фахівець із соціальної допомоги вдома» нещодавно розроблено та затверджено відповідні національні професійні стандарти.

Кваліфікаційні вимоги до працівників-надавачів соціальних послуг визначено у Довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників: Випуск 80. Соціальні послуги, затвердженому Наказом Міністерства соціальної політики України №518 від 29.03.2017. Тут також описані кваліфікаційні вимоги до посад фахівців соціальної роботи. Разом з тим, як свідчить аналіз вказаних описів, значна частина як повноважень, так і кваліфікаційних характеристик, в них дублюється. Те ж саме стосується і вимог до освіти. Така ситуація створює непорозуміння з огляду на зміст і функції професійної діяльності, вимоги до освіти, можливостей кар'єрного зростання як серед самих фахівців соціальної роботи, так і серед роботодавців. Назви та коди професій, що стосуються соціальної роботи, згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010 „Класифікатор професій” [8] подано у Табл.1.

Наявність в зазначеному переліку такої великої кількості видів різних фахівців, посади яких, згідно вказаних вимог, можуть мати різні назви, але однакові функції, викликає питання доцільності такої системи поділу/класифікації. Окрім того, що це не відповідає світовим (європейським (зокрема, британським), американським та іншим підходам), така ситуація спричиняє низку непорозумінь як серед роботодавців, так і серед широкого кола практиків, освітян, дослідників, тих, хто формує політику, широкого загалу населення, та й самих клієнтів соціальної роботи. Як наслідок, в Україні найчастіше розуміють соціальну роботу як діяльність соціального робітника, а суть професійної діяльності соціального працівника зводиться до надання допомоги у самообслуговуванні осіб похилого віку, осіб з інвалідністю. Очевидно, що таке розуміння не відповідає світовій практиці, жодним чином не обґрунтоване і шкодить розвитку

Таблиця 1

Класифікація професій соціальної роботи згідно Національного класифікатора України ДК 003:2010

Розділ	Підрозділ	Клас	Підклас	Група	Професійна назва роботи
2	24 Професіонали Інші професіонали	244 Професіонали в галузі економіки, соціології, археології, географії, кримінології та палеографії	2446 Професіонали в галузі соціального захисту населення	2446.1	Молодший науковий співробітник (соціальний захист населення) Науковий співробітник (соціальний захист населення) Науковий співробітник-консультант (соціальний захист населення)
				2446.2 Професіонали в галузі соціального захисту населення	Соціальний працівник Фахівець (з допомоги неблагополучним родинам, грошової допомоги дітям і т. ін.) Фахівець із соціальної допомоги вдома Фахівець із соціальної роботи Соціальний аудитор Соціальний патолог Вихователь виправно-трудового закладу Наглядач в громадському центрі Наглядач за умовно засудженими Фахівець-організатор соціально-побутового обслуговування
3	34 Фахівці Інші фахівці	346 Соціальні працівники	3460 Соціальні працівники		Соціальний працівник (допоміжний персонал) Асистент вихователя виправно-трудового закладу Фахівець з вирішення конфліктів (побутова сфера) Аудіодискриптор (тифлокоментатор)
5	51 Працівники сфери торгівлі та послуг Працівники, що надають персональні та захисні послуги	513 Працівники, що надають індивідуальні послуги на дому, в організаціях соціального обслуговування	5133 Соціальний робітник		Соціальний робітник Супроводжувач осіб з інвалідністю Перекладач жестової мови (сурдоперекладач)

професії, значно обмежуючи ролі та сфери діяльності соціальних працівників. Одним із наслідків такого вузького розуміння сутності і змісту соціальної роботи в Україні є низька присутність (або і взагалі відсутність) соціальних працівників у сфері охорони здоров'я, і психічного здоров'я зокрема.

Натомість, класифікація професій соціальної роботи згідно Міжнародної стандартної класифікації професій МСКП-08 [9] (інший аналог українською – Міжнародна стандартна класифікація занять МСКЗ-08) значно простіша, і виділяє три види підгруп

професій соціальної роботи. До них відносять: 1344 Менеджери з питань соціального добробуту; 2635 Професіонали соціальної роботи та консультування, 3412 Асистенти професіоналів соціальної роботи. Що стосується керівних посад, які можуть обіймати соціальні працівники, то в Міжнародній класифікації вони входять, але не обмежуються ним, до підкласу 1344 Менеджери з питань соціального добробуту основної групи 1 Менеджери (див. Табл. 2): ця група передбачає, що фахівці мають відповідну освіту й досвід роботи на посадах з групи 2 Професіонали.

Таблиця 2.

Класифікація професій соціальної роботи згідно Міжнародної стандартної класифікації професій МСКП-08 [4]

Основна група	Підгрупа	Клас	Підклас	Приклади професій (згідно коду)
1 Керівники, менеджери (Managers)	13 Менеджери виробництва та спеціалізованих послуг	134 Менеджери професійних послуг	1344 Менеджери з питань соціального добробуту	Керівник центру в громаді; менеджер послуг для родини; керівник центру з питань добробуту
2 Професіонали (Professionals)	26 Професіонали в галузі права, соціальних наук та культури	263 Професіонали в галузі права, соціальних наук	2635 Професіонали соціальної роботи і консультування	Соціальний працівник; консультант з питань залежностей; консультант з питань втрати; дитячий та молодіжний консультант; районний консультант з питань соціального добробуту; сімейний консультант; консультант з подружніх питань
3 Технічні спеціалісти та асистенти професіоналів (Technicians and associate professionals)	34 Асистенти професіоналів у галузі права, соціальних наук, культури та інших споріднених професій	341 Асистенти професіоналів у галузі права, соціальних наук, релігії	3412 Асистенти професіоналів соціальної роботи	Спеціаліст (worker) з розвитку громади; спеціаліст (worker) з надання послуг в громаді; спеціаліст (worker) з кризових інтервенцій; спеціаліст (worker) з надання послуг з інвалідності; спеціаліст (worker) з надання послуг родині; наставник з питань стилю життя

В процесі співставлення двох версій МКЗ – 08 – англійською та російською мовами – нами було встановлено, що назва групи професій основної групи 3, підгрупи 3412 «Социальные работники» існує лише у перекладі російської версії МКЗ-08, тоді як в оригінальній англійській версії - Social Work Associate Professionals [9], що в перекладі українською звучить як «Асистенти професіоналів соціальної роботи».

Така ж ситуація з перекладом з англійської назви підгрупи професій соціальної роботи 2635 Social Work and Counselling Professionals [9], яку в російськомовній версії перекладено як 2635 «Специалисты-профессионалы в области организации и ведения социальной работы», в той час як українською в перекладі - «Професіонали соціальної роботи і консультування». Очевидно, що російськомовний переклад не відповідає англійському оригіналу і дещо викривлює розуміння змісту діяльності, що лежить в основі Міжнародної класифікації професій.

Заслуговує на увагу також той факт, що працівники, які надають індивідуальні послуги з догляду вдома, класифікуються у Міжнародній стандартній класифікації професій в підгрупі 5322, що відноситься до малої групи 532 «Працівники, які надають індивідуальні послуги з догляду за хворими у службах охорони здоров'я» великої групи «Працівники сфери послуг і продажу». Їх завданням є індивідуальні послуги з догляду за хворими, щоденний догляд та допомога у здійсненні щоденної діяльності людям похилого віку, із захворюваннями, травмами, через фізичні чи психічні стани, у приватних будинках, стаціонарах тощо» [4, с.266]. Водночас, в Довіднику кваліфікаційних характеристик України [10] вказані вище функції зазначені у характеристиках професії 5133 «Соціальний робітник».

Таким чином, на підставі аналізу та співставлення Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників: Випуск 80. Соціальні послуги,

Національного класифікатора та Міжнародної стандартної класифікації занять 08, можна стверджувати, що наявна невідповідність української класифікації професій соціальної роботи, кваліфікаційних характеристик посад фахівців цих професій, міжнародній класифікації професій, яку рекомендовано Міжнародною організацією праці брати за основу усім країнам світу. Такий стан справ створює плутанину як для розуміння соціальної роботи (не лише в контексті соціальної роботи з людьми, які мають проблеми психічного здоров'я), так і для її розвитку як професії та науки, ускладнює аналіз ситуації на ринку праці, процес міжнародної звітності тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На сьогодні нагальним є перегляд існуючої класифікації професій соціальної роботи, що міститься у Національному класифікаторі професій, Довіднику кваліфікаційних стандартів, затверджених професійних стандартів для професій соціальної роботи, приведення національної класифікації у відповідність до чинної версії Міжнародної стандартної класифікації професій (ISCO 08), з метою її гармонізації з існуючою світовою практикою соціальної роботи. Це створить основу для подальшого розвитку соціальної роботи, як у сфері психічного здоров'я, так і в інших сферах, де традиційно зайняті соціальні працівники в західних країнах. Що стосується перспектив подальших досліджень у цій царині, то, зважаючи на необхідність затвердження й виконання Плану дій у сфері охорони психічного здоров'я, важливим є аналіз функцій, які вже здійснюють фахівці соціальної роботи, а також вивчення можливостей для розбудови їх спроможності. Актуальним є виявлення та вивчення існуючих кращих українських практик громадських та міжнародних організацій, які здійснюють соціальну роботу з людьми з проблемами психічного здоров'я, з метою розробки механізмів для поширення цього досвіду у різних громадах.

Список використаної літератури

1. Boyko O., Semigina T. Social work education in post-socialist and post-modern era: the case of Ukraine / In C.Noble, H.Strauss, B.Littlechild (eds.) *Global Social Work. Crossing Borders, Blurring Boundaries*. Sydney: Sydney University Press, 2014. PP.257–269.
2. Boyko O., Kabachenko N. Social work as an academic discipline in Ukraine. *Social Work and Social Policy in Transition Journal*. 2011. No 2 (1). PP.79–104.
3. Boyko O., Kabachenko N. Social Work Formation in Ukraine. *Renastere: International Journal for Transformative Social Policies and Practice*. 2016. 1 (June). PP.35–40.
4. Данко Д. Соціальна робота в медичній сфері. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2011. Вип. 23. С.39–41.
5. Кюс Л. Соціальна робота у сфері здоров'я за кордоном: історичні аспекти становлення професії. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2016. №3. С.155–168.
6. Семігіна Т.В. Підготовка соціальних працівників для системи охорони здоров'я: міжнародний досвід і можливості для України // Завдання держави у забезпеченні ефективної кадрової політики системи охорони здоров'я: матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 22 квітня 2015 р.) [заг.ред. Ю.В.Ковбасюк, В.М.Князевич, Н.О.Васюк]. К.: ДКС-Центр, 2015. С.126–128.
7. Закон України №4607 «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19> (дата звернення: 03.09.2020)
8. Національний Класифікатор України ДК 003:2010 «Класифікатор професій». URL: <http://ipzn.org.ua/kp-2010-zimnamy-robocha-versiya-2/> (дата звернення: 03.09.2020)
9. International Labor Organization. International Standard Classification of Occupations 08. URL: <https://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco08/index.htm> (дата звернення: 03.09.2020)
10. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників: Вип. 80. Соціальні послуги. Затверджено Наказом Міністерства соціальної політики України №518 від 29.03.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0518739-17#n11> (дата звернення: 03.09.2020)

References

1. Boyko, O., & Semigina, T. (2014). Social work education in post-socialist and post-modern era: the case of Ukraine. In C.Noble, H.Strauss, B.Littlechild (Eds.) *Global Social Work. Crossing Borders, Blurring Boundaries* (pp.257–269). Sydney University Press.
2. Boyko, O., & Kabachenko, N. (2011). Social work as an academic discipline in Ukraine. *Social Work and Social Policy in Transition Journal*, 2 (1), 79–104.
3. Boyko, O., & Kabachenko, N. (2016). Social Work Formation in Ukraine. *Renastere: International Journal for Transformative Social Policies and Practice*, 1 (June), 35–40.
4. Danko, D. (2011). Sotsialna robota v medychniy sferi [Social work in the medical field]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod*

- National University. Series: Pedagogy. Social work*, 23, 39–41. [in Ukrainian].
5. Klos, L. (2016). Sotsialna robota u sferi zdorovja za kordonom: istorychni aspekty stanovlennia profesii [Social work abroad in health field: historical aspects of profession]. *Pedagogika i psihologija profesijnoi osvity*, 3, 155–168. [in Ukrainian].
 6. Semyhina, T.V. (2015, April 22). Pidhotovka sotsialnyh pratsivnykiv dlia systemy ohorony zdorovja: mizhnarodnyy dosvid i mozhyvosti dlia Ukrainy [Training of social workers for the health care system: international experience and opportunities for Ukraine]. In Kovbasiuk, Y.V., Kniazevych, V.M., & Vasiuk, N.O. (Eds.). *Proceedings of scientific-practical conference – Zavdannia derzhavy u zabezpechenni efektyvnoji kadrovoji polityky systemy ohorony zdorovja* (pp.126–128). DKS-Tsentr. [in Ukrainian].
 7. Zakon Ukrainy No4607 «Pro socialni poslugy» [Law of Ukraine №4607 «On social services»]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19> [in Ukrainian].
 8. Natsionalny Klasyfikator Ukrainy DK 003:2010 «Klasyfikator profesij» [National Classifier of Ukraine DK 003: 2010 «Classifier of professions»]. <http://ipzn.org.ua/kp-2010-zi-zminamy-robocha-versiya-2/> [in Ukrainian].
 9. International Labor Organization. International Standard Classification of Occupations 08. <https://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco08/index.htm>
 10. Dovidnyk kvalifikatsijnyh harakterystyk profesij pratsivnykiv: Vypusk 80. Sotsialni poslugy. Zatverdzheno Nakazom Ministerstva sotsialnoji polityky Ukrainy No518 vid 29.03.2017 [Handbook of qualification characteristics of workers' professions: Issue 80. Social services. Approved by the Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine №518 dated March 29, 2017]. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0518739-17#n11>

Стаття надійшла до редакції 26.10.2020 р.

Стаття прийнята до друку 30.10.2020 р.

Boiko Oksana

Candidate of Pedagogical Sciences, PhD in Social Work, Associate Professor

Head of the School of Social Work

National University of Kyiv-Mohyla Academy

Kyiv, Ukraine

Kabachenko Nadiia

Candidate of Sciences in Philosophy, PhD, Associate Professor

School of Social Work

National University of Kyiv-Mohyla Academy

Kyiv, Ukraine

SOCIAL WORK IN MENTAL HEALTH IN UKRAINE: CURRENT CHALLENGES

Abstract. The importance of mental health social work is rationalized as well as its introducing into public institutions across Ukraine. Core challenges for mental health social work in Ukraine are described, namely: lack of coordination mechanism for professional activities of medical and non-medical staff which are subordinates to different ministries, lack of appropriate specific professional training on mental health social work, lack of clinical social work specialization, lack of certification and licensing for social work in Ukraine to ensure quality in social services provision and others. Lack of shared understanding of the core of mental health social work as well as its role and functions, is identified to be the key challenge for its development in Ukraine. The analysis is made based on classification of social work professions by the National Classifier for Occupations in Ukraine DK 003:2010. The latter ensures availability of a range of social work professions at different levels, which, however, sometimes have similar requirements in terms of education needed and functions performed. This leads to narrowing the social work profession understanding at the levels of community, clients, employees, policy makers. That creates obstacles for the profession development in Ukraine, as in most cases such perception of the profession is limited to individual care provided to elderly and disabled people. Also, the international approaches towards classification of social work occupations were presented by analysis of the three core groups of professions described in ISCO 08, including: 2635 Social Work and Counseling Professionals, 3412 Social Work Associate Professionals, 1344 Social Welfare Managers, as well as the relevant functions they perform. The need to review and to adjust the National Classifier for Occupations in Ukraine DK 003:2010 to the International Standard Classification of Occupations 08 is rationalized to address the above discrepancies on social workers' functions in Ukraine.

Key words: social work; mental health; social services; International Standard Classification of Occupations 08; National Classification of Occupations of Ukraine.